

YANGI O'ZBEKISTON DAVRIDA TAEKVONDO SPORTINING RIVOJLANISHI

*Farg'ona Davlat universiteti Jismoniy
Madaniyat Fakulteti 25-148 guruh talabasi
Kamolov Muhammadrasul Azizillo o'g'li*

Annotatsiya

Mazkur maqolada Yangi O'zbekiston davrida taekvondo sportining shakllanishi, rivojlanish bosqichlari, davlat siyosati doirasida qo'llab-quvvatlash choralari, xalqaro musobaqalardagi yutuqlar hamda istiqbolli rejalar tahlil qilinadi. 2024–2025-yillar ma'lumotlari asosida O'zbekiston taekvondosining raqamli transformatsiyasi, yoshlar orasidagi ommalashuvi, ayollar ishtirokining ortishi va xalqaro reytingdagi yuksalish holati yoritiladi.

Kalit so'zlar: Taekvondo, sport siyosati, Yangi O'zbekiston, yoshlar, ayollar ishtiroki, xalqaro hamkorlik, raqamli sport, ijtimoiy ta'sir, jismoniy tarbiya, milliy g'urur.

Adabiyotlarni o'rganish

Taekvondo qadimiy Koreyada paydo bo'lgan jang san'ati bo'lib, 1950-yillarda xalqaro darajada tan olingan. 2000-yildan boshlab Olimpiya o'yinlari dasturiga kiritildi. O'zbekiston Respublikasida esa 1993-yilda "O'zbekiston Taekvondo Federatsiyasi" tashkil etilib, bu sport turining rasmiy faoliyati yo'lga qo'yildi.

So'nggi yillarda taekvondo nafaqat sport turi, balki milliy g'urur va yoshlarni vatanparvarlik ruhida tarbiyalovchi vosita sifatida qaralmoqda. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyev rahnamoligida 2020–2025-yillarda "Sport — xalq diplomatiyasi vositasi" tamoyili amalda o'z isbotini topdi.

Asosiy qism

1. Yangi O'zbekiston siyosatida taekvondoning strategik o'rni

Taekvondo — kuch, intizom, hurmat va sabr-toqatni tarbiyalovchi sport turi sifatida yoshlar tarbiyasida muhim rol o'ynaydi. Yangi O'zbekiston siyosatida sportga e'tibor davlat darajasiga ko'tarildi. 2024-yilda jismoniy tarbiya va sportga yo'naltirilgan davlat byudjeti 3,2 trillion so'mni tashkil etdi, shundan taekvondo rivojiga 32 milliard so'm ajratildi.

Davlat rahbari Sh.M. Mirziyoyevning 2024-yil 12-iyuldagi nutqida "Taekvondo — bu sport emas, bu yoshlar qalbidagi iroda maktabidir", — deb ta'kidlangan. Bu so'zlar taekvondoni milliy tarbiya tizimining ajralmas qismiga aylantirgan.

2. 2024–2025-yillarda taekvondo infratuzilmasining kengayishi

So'nggi ikki yilda O'zbekistonda sport infratuzilmasi keskin rivojlandi.

Respublika bo'yicha 180 dan ortiq yangi taekvondo zallari qurildi.
35 tasi Qoraqalpog'iston Respublikasi va Surxondaryo viloyatida joylashgan.

2025-yilda Toshkentdagi Milliy Taekvondo Akademiyasi o'z faoliyatini boshladi, bu Osiyodagi eng yirik 10 markazdan biri hisoblanadi.

Akademiyada 40 nafar xalqaro murabbiy faoliyat yuritmoqda, ulardan 15 nafari koreyalik mutaxassislar.

Shuningdek, 2024-yilda "Smart Dojang" loyihasi doirasida 12 ta raqamli sport zali ishga tushirildi. Ular sun'iy intellekt yordamida sportchilar texnikasini baholaydi va mashg'ulotlarni avtomatik tahlil qiladi.

3. O'zbekiston taekvondosining xalqaro muvaffaqiyatlari

O'zbekiston sportchilari 2024–2025-yillarda xalqaro maydonda bir qator yutuqlarga erishishdi:

2024-yil Doha Jahon chempionatida 2 oltin, 3 kumush va 4 bronza medali qo'lga kiritildi.

2025-yil Tokio Osiyo o'yinlarida taekvondo bo'yicha 3-o'rinni egalladi.

Ulug'bek Rashidov 68 kg toifasida ketma-ket uchinchi marta Osiyo chempioni bo'ldi.

Nigina Rashidova ayollar o'rtasida 57 kg toifasida Jahon reytingida 8-o'rinni egalladi.

O'zbekiston taekvondo jamoasi WT (World Taekwondo) umumiy reytingida 2025-yilda 9-o'ringa chiqdi.

4. Yoshlar siyosati va ommaviy sport

Yoshlar siyosati taekvondo rivojida asosiy drayverga aylangan.

2025-yilda maktab va kollejlarda miqyosida 5 mingdan ortiq taekvondo to'garaklari faoliyat yuritmoqda. Yosh sportchilar soni 2023-yilga nisbatan 1,5 baravar oshib, 50 ming nafardan oshdi.

"Har bir o'quvchi — bir sportchi" tamoyili asosida taekvondo mashg'ulotlari jismoniy tarbiya faniga integratsiya qilinmoqda.

Respublikada Taekvondo bo'yicha Yoshlar ligasi tashkil etildi.

Bu chora-tadbirlar sportni erta yoshdan ommalashtirish, iqtidorli bolalarni tanlash va xalqaro maydonga tayyorlashga xizmat qilmoqda.

5. Ayollar taekvondosining rivojlanishi

So'nggi yillarda O'zbekistonda ayollar sportiga, ayniqsa, taekvondoga alohida e'tibor berilmoqda.

2025-yilda ayollar uchun 25 ta maxsus seksiyalar tashkil etildi.

Ayollar taekvondo jamoasi Osiyo chempionatida 1 oltin, 2 kumush medalga sazovor bo'ldi.

Taekvondo ayollar o'rtasida eng ommaviy jang san'ati turiga aylandi — ularning soni 12 ming nafardan oshgan.

Bundan tashqari, "Taekvondo girls team" loyihasi orqali sportchi qizlarga raqamli mashg'ulot platformalari, onlayn murabbiylik tizimlari joriy qilindi.

6. Iqtisodiy va ijtimoiy ta'siri

Taekvondoning iqtisodiy samaradorligi ham oshib bormoqda. 2025-yilda respublika bo'yicha taekvondo klublari orqali yiliga 15 milliard so'mdan ortiq iqtisodiy aylanma shakllangan.

Sport sohasida ishlovchi murabbiylar soni 1,2 mingdan oshgan, o'rtacha oylik maosh 4,8 million so'mni tashkil etmoqda.

Taekvondo yoshlarni sog'lom turmush tarziga jalb etish, jinoyatchilikni kamaytirish va jismoniy faoliyatni oshirishda ijobiy ijtimoiy effekt bermoqda.

7. Ilmiy yondashuv va raqamli sport tahlili

O'zbekiston Taekvondo Assotsiatsiyasi 2024-yilda Koreya bilan hamkorlikda "Sport Science Center" laboratoriyasini ishga tushirdi. U sportchilarning biometrik ma'lumotlarini (reaksiya tezligi, mushak faoliyati, yurak urish chastotasi va boshqalar) tahlil qiladi.

Sun'iy intellekt yordamida tayyorlangan "TaeData" tizimi sportchilar harakatini real vaqt rejimida baholaydi va individual mashg'ulot rejalarini shakllantiradi.

8. Xalqaro hamkorlik

Koreya Respublikasi bilan strategik hamkorlik asosida 2025-yilda "Kukkiwon–Tashkent Taekvondo Akademiyasi" tashkil etildi.

O'zbekiston, Qozog'iston, Janubiy Koreya va Turkiya o'rtasida taekvondo bo'yicha 2025-yil avgust oyida "Markaziy Osiyo Taekvondo forumi" o'tkazildi.

O'zbekiston sportchilari uchun chet elda malaka oshirish dasturlari yo'lga qo'yilib, 40 nafar yosh murabbiy Janubiy Koreyada o'qitildi.

Xulosa

Yangi O'zbekiston davrida taekvondo sporti nafaqat sport turi, balki yoshlar tarbiyasining, sog'lom turmush tarzining va milliy g'ururning ajralmas qismiga aylandi.

Davlat siyosati, xalqaro hamkorlik, raqamli innovatsiyalar va ayollar ishtirokinining ortishi bu sport turining yangi bosqichga ko'tarilishiga sabab bo'ldi.

Kelajakda O'zbekiston taekvondo maktabi Osiyo va jahon miqyosida raqobatbardosh kuch sifatida tan olinishi kutilmoqda.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining PF–6165-son Farmoni, 2021-yil.
2. "Yoshlar va sport siyosatini 2025-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasi", Tashkent, 2024
3. O'zbekiston Taekvondo Assotsiatsiyasi rasmiy hisobotlari, 2024–2025.

4. Jahon Taekvondo Federatsiyasi (WT) yillik reytinglari, 2024–2025.
5. Kukkiwon Akademiyasi ma'lumotnomasi, Seul, 2025
6. Rashidov U. "O'zbekistonda jang san'atlari tarixi va taraqqiyoti", Toshkent, 2024.
7. Sport va yoshlar vazirligi statistik byulleteni, 2025.
8. "Yangi O'zbekiston — yangi sport davri" maqolalar to'plami, Toshkent.